

КОЛЕЖ ПО ИКОНОМИКА И АДМИНИСТРАЦИЯ
ПЛОВДИВ

РЕФЕРАТ

На тема:

Възникване на правото

Изготвил: Росица Попова

Фак. № 1128008

Спец. Счетоводство

и контрол

Проверил:

Димитър Радев

Пловдив 2012

Въпросът за възникването на правото е изключително дискуссионен. Той е свързан не само с изследване на проблема за появата на първото известно човешко право, но и с изследване на причините, довели до това явление. Това не е въпрос само за началото на правото като явление, но и въпрос на философското третиране на зараждащия се процес. Появата на правото оказва влияние върху цялостното развитие на обществото, като налага ново качество както на самото общество, така и на държавата. Възникването на правото се разбира в два смисъла – възникване на историческото право и основанието за правото. Едната страна на проблема – основанието за правото – е плод на философско обмисляне, тя е предмет на правната философия, другата е предмет на историческо тълкуване, на изследване на различните политически, икономически, общосоциални и културни причини, довели до появата на правното явление, схванато вече като стройна организирана система, като позитивно право. Все повече автори са склонни да приемат, че както при всички сложни културни феномени на нашата цивилизация, така и възникването на правото несъмнено следва да се определи като извънредно сложен, продължителен във времето и вътрешно противоречив процес на постепенно слагане, формиране и развитие на правните представи и очаквания, на изкристализираните по-нататък въз основа на тях правни правила, както и на сложните връзки на взаимодействие и взаимопроникване между тях. Въпросът за възникването на първото историческо право няма еднозначен отговор. Различните правни и политически теории са давали различни отговори, свързани с общите възгледи за държавата, правото, обществото, историческото и социалното развитие.

Би трябвало да имаме предвид дали се разглежда възникването на позитивното право, или на правото изобщо като един социален и нравствен факт. С появата на правото са свързани възникването и утвърждаването на нови социални, морални и политически отношения в обществото, с отхвърлянето на определени стереотипи и налагането на нови, с появата на нов тип защита, от която се нуждае човекът. Самото възникване на това явление е свързано по определен начин с появата на други явления, които са били познати на човечеството до един определен исторически момент. Появата на правото оказва влияние върху цялостното развитие на обществото, като налага ново качество както на самото общество, така и на държавата.

До неотдавна в правната наука, а доста често и сега към този процес се е подхождало твърде едностранчиво. Процесът на възникване на правото е бил обвързван главно появата на частната собственост и класовото разделение на обществото. А това на свой ред неизменно и закономерно води до обвързване на процеса на възникването на правото с възникването на другия важен социален феномен – държавата, и по този начин логически стига до извода, че то е своеобразна креация на държавата.

Причините за това също са много и разнообразни. В голяма степен те се дължат на

обстоятелството, че процесът на първоначалното (оригиналното) формиране на правото е твърде много отдалечен от нас във времето. Поради това и историческите сведения, върху основата на които правим нашите разсъждения, са извънредно оскъдни. А това неизбежно предопределя много често разсъжденията за възникването на правото повече като научни хипотези и предположения, отколкото като строго аргументирано доказани научни изводи и разсъждения.

А не трябва да се забравя и фактът, че тези разсъждения винаги са се правили и се правят в условията на съвсем различен исторически и социален контекст. А това вече обяснява и силното присъствие понякога на господстващите в обществото идеологии при научния анализ на всички проблеми, свързани с правото, включително и проблематиката около неговото възникване.

Нещата още повече се усложняват и от още едно важно обстоятелство. Исторически правото възниква и се развива като най-важния социален нормативен регулатор, уреждащ основните и най-значими обществени отношения. Това неизбежно поставя правото в основата на живота на обществото и в голяма степен определя неговата роля като важен фактор за неговата цивилизованост и култура. Всичко това обяснява защо в юридическата литература в продължение на десетилетия и досега все още няма ясно установено и общоприето схващане за появата на правото.

При разглеждане на въпроса за възникване на правото изключително важно е да се отбележи за кое от битиетата на правото ще става дума, защото причините и факторите за възникване и развитие на различните битиета на правото са различни. Тъй като правото е многостранно и многоаспектово социално явление, то се състои от няколко битиета – нормативно, социологическо, психологическо, идейно, институционално и практическо. Изводът, който следва да се направи е, че правото е сложно явление с множество проявления, които ни разкриват неговата същност и показват накъде да се развива.

По-важните теории за възникването на правото са следните:

1. Договорна теория.

Според договорната теория правото отразява договора между обществото и публичната власт за управлението на обществените дела. Тази теория дава обяснение за възникването и на правото, и на държавата като резултат от един съзнателен човешки акт. Според нея правните норми са резултат от съглашение между хората, от договорно установяване на определени правила за поведение за общозадължителни. Тук обаче ние виждаме да се прилага заключение от съвременното положение на нещата към условията, при които първоначално е било установено правото. В съвременното общество доста често посредством договори се установяват норми за регулиране на взаимните отношения. Но възможността да се установяват по такъв начин юридическите норми предполага вече, че задължителността на договорите е призната. Задължителната сила на договорите е исторически сложил се юридически принцип, който обаче не винаги се е признавал за общо правило. В днешно време